

Львів в епіцентрі антрополого-правових дебатів: VII щорічний міжнародний «круглий стіл»

Наприкінці минулого року Львівська лабораторія прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України (далі — ІДБМС) та Лабораторія досліджень теоретичних проблем прав людини юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (далі — Лабораторія ЛНУ) організували черговий «круглий стіл» на тему: «Антропологія права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи)».

Цей захід, як і попередній, мав статус міжнародного, адже участь у ньому взяли фахівці з 27 навчальних та наукових закладів 6 країн: Білорусії (Мінськ), Канади (Квебек), Киргизії (Бішкек), Польщі (Люблін), Росії (Архангельськ, Єкатеринбург, Москва, Новосибірськ, Петрозаводськ, Самара, Санкт-Петербург) й України (Дніпропетровськ, Запоріжжя, Київ, Луганськ, Львів, Макіївка, Одеса, Тернопіль, Харків, Хмельницький). Серед учасників були й слухачі трирічної міжнародної програми «Філософія прав людини», яка проводиться під егідою Інституту відкритого суспільства (Open Society Institute) в рамках ініціативи «ReSET» (керівники програми **С. В. Моїсеєв** та **Д. Ю. Кобринський**). Як відомо, тенденція до розширення географії закладів та кількості учасників таких «круглих столів» поза межі нашої держави намітилася ще раніше¹.

До початку роботи цього «круглого столу» організаторам вдалося опублікувати збірку матеріалів, у якій вміщено 46 статей його учасників (див. рис. 1). Загалом же за 7 останніх років у збірках матеріалів

¹ Гудима Д. А. Антропологія права як предмет щорічних всеукраїнських «круглих столів» у Львові / Д. А. Гудима // Право України. – 2009. – № 9. – С. 180–182.

таких «круглих столів» було оприлюднено близько 290 статей загальним обсягом понад 170 друк. арк.¹ (див. рис. 2).

Рис. 1

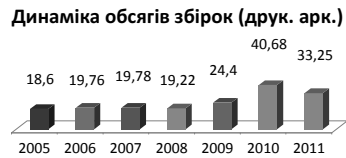

Рис. 2

Аналіз змісту цих матеріалів дозволяє виявити певні тенденції у напрямках сучасних правоантропологічних пошуків. Так, якщо у 2005–2007 рр. у доповідях учасників наших «круглих столів» домінували здебільшого проблеми об'єкта, предмета та методології антропології права, у 2008–2009 рр. — конкретні проблеми праворозуміння, а в 2010 р. — загальні проблеми філософії прав людини, то у 2011 р. особлива увага учасників була приділена здебільшого правовим властивостям людини й основним антропним властивостям права.

Згаданий «круглий стіл» було проведено 9–10 грудня минулого року за такими чотирма тематичними напрямками: «Праворозуміння як визначальна детермінанта антропології права; методологія антропології права: підходи, методи та засоби досліджень»; «Антропологічні аспекти права у різних типах праворозуміння; правові властивості людини й антропні властивості права»; «Філософія та загальна теорія

¹ Антропология права: философский та юридический виміри (стан, проблеми, перспективи) : матеріали Першого всеукр. «круглого столу» (м. Львів, 16–17 верес. 2005 р.). – Львів : Край, 2006. – 320 с.; Антропология права: философский та юридический виміри (стан, проблеми, перспективи) : статті учасн. Другого всеукр. «круглого столу» (м. Львів, 1–2 груд. 2006 р.). – Львів : Край, 2007. – 340 с.; Антропология права: философский та юридический виміри (стан, проблеми, перспективи) : статті учасн. Третього всеукр. «круглого столу» (м. Львів, 23–24 листоп. 2007 р.). – Львів : СПОЛОМ, 2008. – 344 с.; Антропология права: философский та юридический виміри (стан, проблеми, перспективи) : статті учасн. Четвертого всеукр. «круглого столу» (м. Львів, 28–29 листоп. 2008 р.). – Львів : Край, 2009. – 336 с.; Антропология права: философский та юридический виміри (стан, проблеми, перспективи) : матеріали Міжнар. «круглого столу» (м. Львів, 4–5 груд. 2009 р.). – Львів : Край, 2009. – 440 с.; Антропология права: философский та юридический виміри (стан, проблеми, перспективи) : матеріали Міжнар. «круглого столу» (м. Львів, 3–5 груд. 2010 р.). – Львів : Галиц. друкар, 2010. – 696 с.; Антропология права: философский та юридический виміри (стан, проблеми, перспективи) : статті учасн. Міжнар. «круглого столу» (м. Львів, 9–10 груд. 2011 р.). – Львів : Галиц. друкар, 2011. – 572 с.

прав людини: історія та сучасність»; «Універсалізація права і соціокультурні універсалії; плюралізація права та культурно-історичний плюралізм».

Захід відкрили: декан юридичного факультету ЛНУ ім. І. Франка, доктор юридичних наук **А. М. Бойко**, декан філософського факультету цього ж університету, доктор філософських наук **В. П. Мельник** та професор кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук **П. М. Рабінович**. Вони відзначили актуальність і перспективність дослідження правоантропологічної проблематики як в юридичних, так і у філософських науках, а також наголосили на особливій ролі юридичного факультету ЛНУ ім. І. Франка, якому вже сім років поспіль вдається організовувати широкий науковий форум для обміну вченими з різних куточків України та зарубіжжя здобутками у дослідженнях проблематики «людина та право».

Перший день роботи «круглого столу» було присвячено обговоренню таких проблем, як-от: *телеологічна детермінація права* (кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії права та держави Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Б. В. Малишев**), *епістемологічні підвалини антропології права* (доктор філософських наук, завідувач кафедри філософії НУ «Львівська політехніка», професор **В. Л. Петрушенко**), *державорозуміння* (кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії держави і права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» (далі — НЮАУ) **В. С. Смородинський**), *соціально-онтологічне витлумачення природнього права* (доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного права Львівського державного університету внутрішніх справ (далі — ЛДУВС) **С. П. Рабінович**), *екзистенційно-онтологічне розуміння природнього права* (кандидат юридичних наук, доцент кафедри теоретичної і практичної філософії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна **О. В. Стовба**), *проблема слідування правилу в творчості Л. Вітгенштейна та Г. Харта* (кандидат юридичних наук, завідувач кафедри методології та філософії права Самарської гуманітарної академії **С. М. Касаткін**), *поняття людяності як об'єкта правового захисту* (академік Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор кафедри теорії та філософії права ЛНУ, завідувач Львівської лабораторії прав людини і громадянина ІДБМС **П. М. Рабінович**), *здатність бути суб'єктом права* (кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права Самарської державної обласної академії **В. О. Тока-**

рєв), *відносини, подібні до правових, у тварин* (кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії природничих факультетів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова **С. П. Шевцов**), *цивільна правоздатність як первинна правова властивість людини* (кандидат юридичних наук, професор кафедри цивільного права і процесу Хмельницького університету управління та права **М. О. Стефанчук**), *фронесіс як правова властивість людини* (кандидат юридичних наук, асистент кафедри філософії НЮАУ **Н. І. Сатохіна**), *судочинство як сакральна гра* (кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права Академії митної служби України **Д. О. Бочаров**), *моделі голосування суддів при здійсненні динамічного тлумачення права* (асистент кафедри конституційного права ЛНУ, науковий співробітник Львівської лабораторії прав людини і громадянина ІДБМС **В. В. Гончаров**), *моральна значущість наслідків поведінки у правозастосовній практиці* (аспірант ЛДУВС **М. І. Тарнавська**).

Наступного дня жваві дискусії учасників розгорталися навколо таких питань: *дискурсивно-екзистенціальна природа прав людини* (доктор юридичних наук, професор кафедри філософії НЮАУ **С. І. Максимов**), *права людини в історії російської конституційно-правової традиції XVIII–XIX ст.* (кандидат юридичних наук, науковий співробітник Інституту філософії та права Сибірського відділення РАН, заступник завідувача кафедри правознавства НДУ «Новосибірський державний університет» **А. Б. Дідікін**), *проблеми розуміння християнської правової традиції* (кандидат юридичних наук, асистент кафедри теорії держави і права НЮАУ **Д. О. Вовк**), *співвідношення свободи та закону у філософії М. Мамардашвілі* (старший викладач кафедри філософії Північного (Арктичного) федерального університету імені М. В. Ломоносова **А. О. Істомін**), *феміністська критика дискурсу прав людини* (кандидат філософських наук, викладач кафедри онтології і теорії пізнання Санкт-Петербурзького державного університету **К. І. Наумова**), *проект правового суспільства І. Канта як концептуальна основа універсалізму прав людини в сучасному світі* (аспірант кафедри філософії культури Білоруського державного університету **О. Л. Познякова**), *захист прав жінок у контексті застосування принципу всезагальної підсудності* (старший викладач Департаменту «Міжнародне і бізнес-право» Американського університету в Центральній Азії **Б. Б. Єсенкулова**), *легітимність інститутів міжнародного правосуддя в контексті сучасної «інфляції» прав людини* (кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри громадянського суспіль-

ства Московського державного інституту міжнародних відносин **Р. Ю. Шульга**), *кінематографічний образ прав людини* (кандидат юридичних наук, юрист Секретаріату Європейського суду з прав людини **В. С. Бігун**), *теоретичне обґрунтування права на належне управління* (доктор юридичних наук, доцент кафедри теорії держави і права НЮАУ **С. П. Погребняк**), *антропологічні засади розвитку національної правової системи в умовах глобалізації* (кандидат філософських наук, професор кафедри історії і теорії держави та права Запорізького національного університету **Л. Г. Удовика**).

Участь у цих дискусіях також взяли: кандидат юридичних наук, доцент кафедри історії і теорії держави та права Запорізького національного університету **Г. Ю. Гулевська**, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та філософії права ЛНУ, провідний науковий співробітник Львівської лабораторії прав людини і громадянина ІДБМС **С. П. Добрянський**, старший викладач кафедри психології та гуманітарного знання Прикарпатського інституту імені Михайла Грушевського **Е. Ф. Єленевський**, голова Карельського регіонального відділення Міжрегіональної молодіжної громадської благодійної організації «Молодіжна правозахисна група (МППГ)» **М. М. Єфімов**, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та економічної теорії Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка **Н. Л. Морська**, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія» **О. Е. Нікітченко**, старший викладач кафедри онтології і теорії пізнання Уральського федерального університету імені першого Президента Росії **Б. М. Єльцина** **О. М. Томюк** та ін.

На завершення огляду цієї неординарної події в нашому науковому житті не буде, напевно, перебільшенням зробити висновок про те, що семирічна робота у Львові «круглого столу» з антропології права сприяла активізації вітчизняних досліджень у цій галузі з урахуванням сучасних здобутків філософської, соціокультурної, релігійної й інших антропологій та суміжних із ними галузей сучасного наукового знання. Також не буде надмірним зауважити, що юридичний факультет ЛНУ ім. І. Франка продовжує утримувати статус міжнародного центру дослідження проблем антропології права.

Матеріал підготував:

В. Гончаров, асистент кафедри конституційного права Львівського національного університету ім. І. Франка